

6. *Instrukcyja do témczasowego Urządzenia lasów rządowych.*

Dyrekcya Dóbr i Lasów
rządowych
Wydział Lasów.

Działo się w Warsza-
wie dnia 6 miesiąca
Marca 1820 roku.

Nro $\frac{2591}{345}$ $\frac{5327}{669}$ z Roku 1820.

KOMMISSYA RZĄDOWA PRZYCHO-
DÓW I SKARBU

Maiąc na pilném baczeniu zachowanie całości Lasów rządowych, przekonawszy się z doświadczenia, że potrzebne są bliższe przepisy względem naturalnego osiania się porębów (*reębów*), chcąc oraz dotychczasowe Leśnictw opisanie, w celu ulepszenia ich Administracyi, udoskonalić i uzupełnić, po skutecznioném iuż témczasowém Urządzeniu w Leśnictwach Woiewództwa Krakowskiego i Sandomierskiego, w ciągu roku minionego, poleciwszy Kommissyi Urządząjącej, skutecznienie téyże czynności we wszystkich innych Woiewództwach, następną przepisuie Jéy Instrukcyą:

Art. 1. Szczególny obowiązek wykonania témczasowego Urządzenia wkłada się na Naczelnego Nadleśnego.

Art. 2. Do pomocy Naczelnemu Nadleśnemu przeznaczy Kommissya Urządząca potrzebną liczbę Kommissarzy Leśnych, Mierniczych i Rachmistrzów; Nadleśny Jeneralny i Assessorowie Nadleśni, tudzież miéjscowi Urzędnicy leśni w każdym Woiewództwie, mieć będą rozkaz Kommissyi Rządowéy wypełniania wszelkich zleceń, tak Kommissyi Urządzącéy, iako i Naczelnego Nadleśnego, stósujących się do Urządzenia témczasowego lasów rządowych.

Art. 3. Po dokładném i pilném obiechaniu każdego oddziału i każdéy Straży w Leśnictwie, podzielone będzie każde Leśnictwo na tyle Obrębów i Okręgów gospodarczych (1), ile będzie sekcyi mających się osobno uważać i zachowywać, co do

(1) Stosownie do późniejszych Urządzeń, szczególnymi Reskryptami do Kommissyów Woiewódzkich, przez Kommissyą Rządową Przychodów i Skarbu wydanych, linie graniczne i gospodarcze wycięte bydź powinny w następującéy szerokości: 1) pomiędzy Leśnictwami prętów 2, pomiędzy Strażami pręt $1\frac{1}{2}$, pomiędzy Obrębami pręt 1, pomiędzy Okręgami $\frac{1}{2}$ pręta.

Rozporządzeniem zaś z dnia 18 Października roku 1825 Nro 64,526/4769, Wzory do słupów granicznych i gospodarczych, Urzędom leśnym przesłane zostały. (P. R.)

sposobu ich zagospodarowania iak *np.* Straż Jeziorowice Leśnictwa Siewierskiego (1), podzielić można na 4ry części główne:

- a) Obręb NN. sosna wysokopienna w kolei lat 120 morg. 3460
 - b) Las wyrębny (*niskopienny*) mieszany w kolei lat 30 — 1208
 - c) Las wyrębny mieszany w kolei lat 30 — 1455
 - d) Sosna wysokopienna w kolei lat . . . 120 — 1779
- razem morgów 7902

Art. 4. Każdego Obrębu sporządzony będzie osobny Plan sytuacyjny podług wzoru danego i podziałki zwiększonej, to jest: przynajmniej do 250 prętów na iedną ławkę (2).

Art. 5. Każdy Obręb podzielony będzie w lesie wysokopiennym na 4ry Okręgi gospodarcze, naprzykład:

(1) Leśnictwo tego nazwiska nie istnieje teraz, a Straż Jeziorowice należy do Leśnictwa Miechowskiego. (P. R.)

(2) Mappy obrębowe w Operatach urzędzenia, rysowane są teraz na podziałkę 200 prętów na iedną ławkę. (P. R.)

- I. zawierający Peryod od r. 1820 do 1849.
- II. zawierający Peryod od r. 1850 do 1879.
- III. zawierający Peryod od r. 1880 do 1909.
- IV. zawierający Peryod od r. 1910 do 1939.

Okręgi te gospodarcze na Planie sytuacyjnym oznaczone będą właściwą liczbą rzymską i obwiedzione brzegiem właściwego koloru.

Okręg gospodarczy Peryodu I. kolorem błękitnym.

Okręg gospodarczy Peryodu II. kolorem zielono - ciemnym.

Okręg gospodarczy Peryodu III. kolorem żółtym.

Okręg gospodarczy Peryodu IV. kolorem fioletowym (1).

Art. 6. W lesie wyrębnym (*wiskopienym*) naznaczonych nie będzie Peryodów bo wycięcie nastąpić ma w 30 latach, całą kolej pierwszą stanowiących.

(1) Tam, gdzie było więcej Okręgów gospodarczych iak np. w lesie dębowym w kolei lat 180 zagospodarowanym, następujący Okręg V. oznaczał się kolorem różowym, a Okręg VI. kolorem cynobrowym. Na teraz zaś oznaczanie kolorami w następującym idzie porządku: zielony, żółty, błękitny, różowy, fioletowy, cynobrowy.

(P. R.)

Art. 7. Same Oddziały lasów tak wysoko-
pienne, iako i wyrębne (*niskopiennie*) na-
prowadzone będą na planach kolorem ie-
dnostaynym, Strażami tylko różniącym się.

Art. 8. W każdym Obrębie Oddziały tak
iako są teraz w naturze, liniami tuszowanemi
na planie oddzielone byźd powinny. Na-
zwanie ich powinno byźd takie, iako jest
zapisane w terażniejszych Tabellach. Tam,
gdzie liczba tych Oddziałów nie będzie do-
stateczną, może Naczelný Nadleśny powię-
kszyć ją, lecz wtedy nowego Oddziału gra-
nice, zakreślać powinien drogami exystują-
cemi, lub innemi znakami stałemi; wre-
szcie liniami przeciąć się mającemi. Ka-
żdy nowy Oddział mieć powinien dane so-
bie nazwisko osobne. Nazwisko to do pla-
nu sytuacyjnego wpisane byźd powinno.

Art. 9. Jeźeliby ze względem na gospo-
darstwo leśne, Naczelný Nadleśny uznał
potrzebę uskutecznienia Poddziałów, te na
mappie oznaczy tuszowanemi liniami i ka-
żdemu da własną literę.

Art. 10. Dla iednostayności wszystkie
plany sytuacyjne Obrębów będą rysowane
ile to byźd może na iednym formacie ar-
kusza za wzór danego.

Art. 11. Na planie sytuacyjnym każdego Obrębu pomieszczone będą wsie rządowe i folwarki w stosunku z lasem zostające, dodana zaś linia południowa dla oryentowania się i podziałka.

Art. 12. Na planach sytuacyjnych w częściach wysokopiennych podzieli Naczelný Nadleśny całą przestrzeń do pierwszego peryodu należącą, na 15 równych porębów, (*rębów*) oznaczając je liniami tuszowanemi, co do obszerności, a to w celu ażeby przez pierwsze lat 15 na iednym (takim sposobem działanym) porębie (*rębie*) uskuteczniiony był cienio-ręb, (*ręb ciemny*) i żeby równo z upłynieniem lat 30 uskutecznić się mogły iasnoręby, (*ręby iasne*) i zupełne wycięcie drzew starych (*ręby zupełne*) na całej przestrzeni do pierwszego peryodu należący (1).

Art. 13. Dla zabezpieczenia skutku tego przepisu, pierwszy poręb (*ręb*) natychmiast

(1) W lasach różnowiecznych nieregularnych i takich jest naywięcý), gdzie tylko wycięcia starodrzewu, lub téż w lasach młodocianych, gdzie trzebieże przytlumionego drzewa uskuteczniają się, podział ten do rębów odmładniających potrzebny, nie ma miejsca. (P. R.)

w naturze przez Naczelnego Nadleśnego naznaczony zostanie, wraz ze stósowném objaśnieniem Nadleśnemu Jeneralnemu lub Assessorowi Nadleśnemu dać się mającém, iakiéy szerokości powinien byđź poręb (ręb) na rok następujący naznaczyć się w czasie swoim mający.

Art. 14. W częściach wyrębnych (*niskopiennych*) Naczelny Nadleśny podzieli na planie sytuacyjnym cały Obręb na 30 równych porębów liniami tuszowanemi, a to w celu ażeby corok kaźden z nich podług przepisów został wycięty.

Art. 15. Naznaczenie pierwszego porębu w naturze uskuteczni Nadleśny Naczelny w częściach wyrębnych (*niskopiennych*) podług przepisów Art. 13.

Art. 16. Do kaźdego Obrębu wysokopiennego sporządzi Naczelny Nadleśny Tabełłę gospodarczą podług wzoru pod Lit. A. przyłączonego, w którój pomieści:

1. Okręgu liczbę, nazwisko, obszerność i Peryody odmladniania.
2. Kaźdego Oddziału nazwisko i obszerność, Poddziałów litery i obszerność.
3. Opisanie miejscowości i drzewostanu.
4. Przepisy tyczące się rębów (*uprawy zwyczajnéy*) i sztucznej uprawy (*u-*

prawy nadzwyczajnéy) przez pierwsze 30 lat dopełnić się mających.

5. Uwagi nad użytkami pobocznymi.

Art. 17. Podobnież do każdego Obrębu lasu wyrębnego albo niskopiennego, sporządzi Nadleśny Naczelny Tabelę gospodarczą podług wzoru pod Lit. B. przyłączonego, w któręy pomieści:

1. Porębu numer, obszerność i lata odmłodnienia.
2. Każdego Oddziału nazwisko, i obszerność, Poddziałów litery i obszerność.
3. Opisanie miejscowości i drzewostanu.
4. Przepisy tyczące się rębów i sztucznej uprawy (*uprawy zwyczajnéy i nadzwyczajnéy*) podczas pierwszëy kolei dopełnić się mających.
5. Uwagi nad użytkami pobocznymi.

Art. 18. Co do przepisów rębu (*cięcia*) corocznego tyczących się, po nabytém przekonaniu, że dotychczasowe nie są dostatecznymi, przez wzgląd na istotną potrzebę, na możność, iaka dziś iest wprowadzenia lepszych, Nadleśny Naczelny zaprojektuje dla każdego Obrębu lasu wyrębnego (*niskopiennego*) zwyczajne poręby.

Art. 19. Ręby następne (*odmładniające*) tak będą projektowane, ażeby niecała prze-

strzeń wycinać się mająca, razem ściętą została, lecz stopniowo, to jest: uskuteczni się najprzód cienioręb (*ręb ciemny*), w którym drzewa stare pozostaną w lasach sosnowych w odległości 6—10 kroków, w jodłowych, świerkowych i bukowych w mniejszój odległości. W drugim roku po osianiu się, uskuteczni się iasnoręb, (*ręb iasny*), w którym z pozostałych drzew starych wytnie się $\frac{1}{3}$ część; a nakoniec w 3cim i 4tym roku po osianiu się, wytnie się cała reszta starego drzewa.

Art. 20. Ręby naznaczać się będą w lasach wysokopiennych w tych tylko oddziałach, które na planie sytuacyjnym do pierwszego periodu policzone będą (1).

Art. 21. W innych 3ch Okręgach gospodarczych do 2go, 3go i 4go periodu należących, uskuteczniać się będzie wycinanie tylko drzewa suchego, przestałego, i takiego, które młodzięży do wzrostu przeszkadza. Nadleśny Naczelny zaprojektuie wtój mierze stósowne przepisy tak w Tabelli gospodarczój na cały Period pierwszy, iako i w Etacie rębów (*Wykazie cięcia*) na rok bieżący, sporządzić się mających.

(1) Vide Notę przy Art. 12. (P. R.)

Art. 22. W lasach wyrębnych (*nisko-
piennych*) przy ich wycinaniu zostawiać
się będą nasienniki z gatunku drzew uży-
teczniéjszych, iako to: Dębu, Buku i in-
nych, ażeby tém snadniéy dochować się
można było i w tych lasach drzewa uży-
tkowego.

Art. 23. Co do sztuczney (*nadzwyczaj-
ney*) uprawy, lubo ta przy zaprowadzeniu
rębów następnych (*odmładniających*) mniéy
będzie potrzebną, a przeto koszta téy u-
prawy po większey części będą mogły byđ
oszczędzonymi; że iednak bez niéy zupeł-
nie obeyść się nie można, zaproiektuie
Nadleśny Naczelny dla każdego Oddziału,
co w téy mierze uzna byđ potrzebny, ze
względem na okoliczności miéyscowe, na
stósowne użycie Defraudantów, z naywię-
kszą oszczędnością Skarbu publicznego.

Art. 24. Po sporządzeniu dla każdego
Obrębu w iedney Straży, tak Planu sytua-
cyinego, iako i Tabelli gospodarczey, po
dopełnieniu tych działań we wszystkich
Strażach iednego Leśnictwa, sporządzi Na-
czelny Nadleśny dla całego Leśnictwa dwa
Etaty, (*Wykazy*), to iest:

1. Etat rębów (*Wykaz cięcia*) na rok
bieżący w następującej wiosnie i zi-
mie przedsięwziąć się mających.

2. Etat Uprawy (*Wykaz uprawy nadzwyczajnéy*), mającý byđź dokonałą w jesieni i na wiosnę następną, a to podług dołączonych Wzorów C (1). i D.

Art. 25. W Etacie rębów (*Wykazie cięcia*) oznaczone będą wszystkie przepisy i działania stósowne, tudzież oszacowanie drzewa wyciąć się mającego. Oszacowanie to poleci Nadleśny Naczelný każdemu Urzędowileśnemu natychmiast po uskuteczniéný w każdém Leśnictwie czynności.

Osobna Instrukcyja działanie Urzędów leśnych objaśni.

Art. 26. W Etacie uprawy sztucznéy (*nadzwyczajnéy*) oszacowane będą i same działania i koszt na nie potrzebny.

Art. 27. Oprócz Planu sytuacyjnego dla każdego Obrębu sporządzić się mającego, zrysowany byđź ma Plan sytuacyjny całego leśnictwa, i oprócz tego Plan jeneralny

(1) Oprócz Wykazu cięcia, sporządza się, stósownie do późniéjszych urzędzeń, *Oszacowanie cięcia rocznego*, szczegółowe rozgatunkowanie drzewa obeymujące, którego Wzór pod lit. C. iest również dołączony. (P. R.)

całego Woiewództwa w podziałkach proporcjonalnie mniejszych (1).

Art. 28. Jak tylko Naczelný Nadleśny dopełni czynności swoiéy w iedném Leśnictwie, przesle rapport swóy wraz z całym Operatem Dyrektorowi Jeneralnemu lasów rządowych, który po przejrzeniu go odeszle do Kommissyi Urządzaiącéy dla przedstawienia go Kommissyi Rządowéy Przychodów i Skarbu.

Art. 29. Oprócz powyższéy głównéy czynności, dopełni ieszcze Naczelný Nadleśny zarazem następujących; tyczeń się one będą:

1. Osad Urzędników leśnych;
2. Gruntu do nich przyłączyć się mającego;
3. Taxy leśnéy;
4. Awansu potrzebnego na wycięcie drzewa w porębach (*cięciach rocznych*) przez Urzędy leśne;
5. Służebności na lasach ciężących.

(1) Plan czyli Mappa Leśnictwa rysuje się na podziałkę 1200 prętów na iedną ławkę; Mappa jeneralna do Obrazu ogólnego każdego Woiewództwa służąca na podziałkę mniejszą różnéy wielkości, stósownie do obszerności Woiewództwa i formatu do operatu Urządzenia zastósowanego. (P. R.)

Art. 30. Co do osad leśnych, rozważy Nadleśny Naczelny, czyli osada sprawującego Urząd leśny jest dogodnie co do punktu środkowego wybraną, czyli można ją przyzwoicie bez wielkiego kosztu odmienić, albo czyli posada reparacyi lub wcale nowego wymaga wystawienia. Podobnież rozważy osady Podleśnych, Strażników i Strzelców, przytém niezaniebda mieć względu na potrzebne osadzenie kilku w Leśnictwie drwalów, lub siągarzów (sążniarzy) bez kosztu dla Skarbu publicznego.

Art. 31. Co do gruntów do osad leśnych przyłączyć się mających, zaprojektuje Naczelny Nadleśny dodanie do każdéj posady służbowéj ziemi w położeniu dogodném w ilości włącznie z łąkami, ile byż może następnéj:

a. Dla sprawującego Urząd le-	śny morg. magd.	90
b. Dla Podleśnego . . .	— —	80
c. Dla Strażnika . . .	— —	60
d. Dla Strzelca . . .	— —	30
e. Dla Sążniarza . . .	— —	10 (1)

(1) Stósownie do późniéjszego rozporządzenia Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu z d.

Ilości zaś te z ogółu każdego Okręgu gospodarczego wyłaczy.

Art. 32. Co do taxy leśnéy, rozważy Nadleśny Naczelny, czyli terażniéysza niepowinna bydź zniżona, lub téż zwiększona, i projekt stósowny w téy mierze przesze przy raporcie swoim.

Art. 33. Co do awansu na wycinanie drzewa, zaprojektuie go Nadleśny Naczelny, tam, gdzie sprzedaż iest pewną, lub nadal można i do prawdy podobna. Tam gdzie żadnéy teraz sprzedaży niema, starać się będzie o wynalezienie środków uła-

7 Maia 1824, Nro 26,116/2023 i 26,538/2051, Urzędnicy i Officyaliści leśni w Leśnictwach będący, posiadać mają przy osadach służbowych grunta w następuiącéy obszerności:

Sprawuiący Urząd leśny gruntu dobrego mor. pol. 40, lub średniego mor. pol. 50, lub téż podłego mor. pol. 60. — Podleśny gruntu dobrego mor. pol. 30, lub średniego mor. pol. 40, lub téż podłego mor. pol. 50. — Strażnik gruntu dobrego mor. pol. 20, lub średniego mor. pol. 30, lub téż podłego mor. pol. 40. — Strzelec gruntu dobrego mor. pol. 16, lub średniego mor. pol. 20, lub téż podłego mor. pol. 30. — Sąźniarz gruntu dobrego mor. pol. 8, lub średniego mor. pol. 10, lub téż podłego mor. pol. 15. (P. R.)

twiających ją, godząc korzyść Skarbu publicznego z dogodnością Administracyi leśnéy.

Art. 34. Co do służebności na lasach ciągnących, iako to: paszy, zbiórki, ściółki, wrębu, i t. p. starać się będzie rozważyć te, które są już w używaniu, i te, o których ustanowienie staraia się interessanci, względem każdéy da swoje zdanie, w celu pogodzenia ile byż może całości lasów rządowych z wygodą mieszkańców.

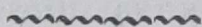
Art. 35. We wszystkich przedmiotach Artykułami 30, 31, 32, 33 i 34 objętych, Nadleśny Naczelny zasiągnie zdania Nadleśnego Jeneralnego lub Assessora Nadleśnego właściwego, i przez nich udzieli myśli swoich Kommissyi Woiewódzkiéy, ażeby ta, swoją w téy mierze opinią przesłać mogła Kommissyi Rządowéy Przychodów i Skarbu.

Minister Prezydujący:
(podpisano) *J. Węgleński.*

Referent Wydziału
(podpisano) *Englert.*

Sekretarz Jeneralny,
(podpisano) *Kruszyński.*

Urządzenia od Nru 1go do Nru 6go w ni-
niejszym Poszycie zawarte, wydrukowa-
ne są na mocy Rozporządzenia Kommissyi
Rządowéy Przychodów i Skarbu, z dnia 4
Kwietnia roku 1832 ad Nro $\frac{17972}{1278}$ Plan
wydawania Zbioru Urządzeń leśnych ap-
probującego, i Reskryptu szczególnego téy-
że Kommissyi Rządowéy pod dniem 12
Kwietnia roku 1832 ad Nro $\frac{27967}{4928}$ wyda-
nego.

OMYŁKI DRUKU.

<i>Strona.</i>	<i>Wiersz.</i>	<i>Zamiast.</i>	<i>Czytaj.</i>
7	13	Kontrawersów	Kontrowersów
34	11	iest	ie
65	18	Joometra	Jeometra

w Wykazie Cięcia rocznego w ru-
bryce Oszacowanie drzewa opa-
łowego, Sążnie: *zamiast* w kło-
cach po 15 s. s. *czytaj* po 75 s. s.

LESNICTWO . . .

STRAZ . . .

Obręb Lit. . . .

Las Wysokopienny

w kolei lat

LESNICTWO . . .

STRAZ . . .

Obręb Lit. . . .

Las Niskopienny

w kolei lat

WOIEWÓDZTWO

LESNICTWO

W Y K A Z

C i ę c i a r o c z n e g o

na rok 18 . .

WOIEWODZTWO

LESNICTWO

Oszacowanie

C i ę c i a r o c z n e g o

na rok 18 . .

WOIEWODZTWO

LESNICTWO

W Y K A Z

U p r a w y N a d z w y c z a y n é y

na rok 18 . .

